

Bruselj, 6. junij 2025
(OR. en)

9976/25

RECH 264
COMPET 501
IND 179
MI 364
EDUC 227
TELECOM 182
ENER 224
ENV 484
AGRI 257
TRANS 232
SAN 313
ATO 35

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj:	za generalno sekretarko Evropske komisije: direktorica Martine DEPREZ
Datum prejema:	6. junij 2025
Prejemnik:	Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije
Št. dok. Kom.:	COM(2025) 298 final
Zadeva:	POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU Letno poročilo o dejavnostih Evropske unije na področju raziskav in tehnološkega razvoja ter spremljanju programa Obzorje Evropa v letu 2024

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2025) 298 final.

Priloga: COM(2025) 298 final

Bruselj, 6.6.2025
COM(2025) 298 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Letno poročilo o dejavnostih Evropske unije na področju raziskav in tehnološkega razvoja ter spremljanju programa Obzorje Evropa v letu 2024

1. OZADJE

To poročilo vsebuje pregled ključnih dejavnosti EU na področju raziskav in inovacij ter spremljanja programa Obzorje Evropa in Programa Euratoma za raziskave in usposabljanje v letu 2024.

Pripravljeno je bilo v skladu s členom 190 [Pogodbe o delovanju Evropske unije](#) in členom 7 [Pogodbe Euratom](#) v povezavi s členom 50 [Uredbe \(EU\) 2021/695 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi okvirnega programa za raziskave in inovacije Obzorje Evropa](#) ter členom 12 [Uredbe Sveta \(Euratom\) 2021/765 o vzpostavitvi Programa za raziskave in usposabljanje Evropske skupnosti za atomsko energijo](#).

2. POLITIČNO OZADJE IN NAPREDEK NA PODROČJU POLITIKE

Leto 2024 je zaznamovala 40. obletnica prvega programa EU za financiranje raziskav in inovacij, ki je predstavljala priložnost za razmislek o preteklih dosežkih. EU je v zadnjih štirih desetletjih pokazala trdno zavezanost spodbujanju znanstvenega napredka in gospodarske rasti, saj je za raziskave in inovacije namenila več kot 280 milijard EUR. Rezultat teh prizadevanj je bilo več kot 120 000 podpisanih sporazumov o nepovratnih sredstvih, v katere je bilo vključenih okrog 75 000 upravičencev. Posebej je treba poudariti, da je več kot 30 vrhunskih raziskovalcev, ki so prejeli sredstva EU, za svoje delo prejelo Nobelovo nagrado.

EU bo z učenjem iz preteklih dosežkov in ob upoštevanju nedavnih dogodkov, kot so svetovne varnostne grožnje ali vzpon umetne inteligence, globalno konkurenčno prednost še naprej gradila na svojih prednostih na področju raziskav in inovacij.

2.1 Trajnostna blaginja, enotni trg in konkurenčnost Evrope

V hitro razvijajočem se svetovnem okolju so inovacije glavno gonilo gospodarske blaginje in konkurenčnosti. Leta 2024 so bili v poročilih o prihodnosti enotnega trga in o prihodnosti evropske konkurenčnosti predstavljeni strateški časovni načrti za okrepitev gospodarskega položaja EU.

Enrico Letta se je v poročilu „[Much more than a market](#)“ (Veliko več kot trg) zavzel za „peto svoboščino“ – prosti pretok znanja –, da bi okrepili raziskave, inovacije in izobraževanje na enotnem trgu. Primer s tem povezanega napredka v letu 2024 je pridružitvev Romunije [sistemu evropskega patenta z enotnim učinkom](#), s katero se je število članov povečalo na 18.

Mario Draghi je v [poročilu o prihodnosti evropske konkurenčnosti](#) poudaril pomen vključevanja raziskav in inovacij v središče gospodarstva EU za spodbujanje trajnostne rasti. V letu 2024 je bil ključni napredek v zvezi s tem sprejetje [sporočila Komisije o naprednih materialih za vodilni položaj v industriji](#) in s tem povezanih [sklepov Sveta](#). Raziskave in inovacije so bile poudarjene kot način za zagotovitev vodilnega položaja na tem področju.

Konkurenčnost je bila v središču pozornosti [evropskega semestra 2024](#), pri čemer je bilo priznано, da EU pri naložbah v raziskave in inovacije zaostaja v primerjavi z

drugimi večjimi gospodarstvi ter se nenehno sooča z izzivom doseganja cilja 3 % BDP. Raziskave in inovacije so imele pomembno vlogo v poročilih o državah pri vseh državah članicah, Češka, Francija, Hrvaška, Litva, Luksemburg in Slovenija pa so prejele specifična priporočila za države v zvezi z raziskavami in inovacijami.

Krožno gospodarstvo je ključno za podporo konkurenčnosti Evrope. Leta 2024 je začela veljati uredba o okoljsko primerni zasnovi za trajnostne izdelke in ustanovljen je bil [forum za okoljsko primerno zasnovo](#), prek katerega so deležniki vključeni v njeno izvajanje. Ob podpori več projektov na področju raziskav in inovacij so bili sprejeti začetni ukrepi za uvajanje digitalnega potnega lista izdelkov na podlagi uredbe o okoljsko primerni zasnovi za trajnostne izdelke.

2.2 Strateška avtonomija in gospodarska varnost na področju raziskav in inovacij

Komisija si je leta 2024 prizadevala za izvajanje [evropske strategije za gospodarsko varnost](#). To je bilo okrepljeno s [Priporočilom Sveta o povečanju varnosti raziskav](#), v katerem je poudarjeno samoupravljanje v sektorju, podprto z vladnimi ukrepi. Komisija je začela tudi delo za vzpostavitev platforme za potrebno skrbnost, ki bo evropskim univerzam in raziskovalnim organizacijam pomagala oceniti tveganja in priložnosti v mednarodnem sodelovanju. Poleg tega je začela skupne ocene tveganja z državami članicami na štirih kritičnih tehnoloških področjih: napredni polprevodniki, umetna inteligenca, kvantna tehnologija in biotehnologija.

V okviru [programa EIC STEP Scale Up](#), ki je del **platforme za strateške tehnologije za Evropo (STEP)**, so imela zagona podjetja, mala in srednja podjetja ter mala podjetja srednje veliko tržno kapitalizacijo možnost prejeti kapitalske naložbe. Cilj je bil povečati inovacije v sektorjih strateških tehnologij, kot so digitalna tehnologija, globoka tehnologija, čista tehnologija in biotehnologija. V okviru kohezijske politike je bilo reprogramiranih 6,3 milijarde EUR za okrepitev **kritičnih tehnologij** in gospodarskih panog.

Komisija je sprejela tudi [belo knjigo](#) o raziskavah in inovacijah s potencialom za **dvojno rabo** in začela javno posvetovanje.

Komisija je podelila [koncesijsko pogodbo](#) za razvoj satelitskega sistema EU za varno povezljivost **IRIS²**. To bo spodbudilo uvajanje inovativne tehnologije in do leta 2030 okrepilo strateško avtonomijo EU.

2.3 Zeleni in digitalni prehod

Komisija je leta 2024 izdala [sporočilo](#) s predlogom **podnebne cilja EU za leto 2040** in v njem priporočila 90-odstotno zmanjšanje neto emisij toplogrednih plinov do leta 2040 v primerjavi z letom 1990. Eden od ključnih korakov, ki jih je predlagala za doseganje tega cilja, je na raziskavah in inovacijah temelječa industrijska preobrazba. Hkrati s sporočilom je Komisija objavila [sporočilo o industrijskem upravljanju ogljika](#), ki vsebuje posebno poglavje o raziskavah in inovacijah.

Raziskave in inovacije so bile tudi del številnih drugih pobud v okviru **evropskega zelenega dogovora**: zlasti so rezultati projektov pripomogli k izvajanju [uredbe o obnovi narave](#) in [dolgoročne vizije za podeželska območja EU](#). Poleg tega je bilo v [sporočilu o](#)

[biotehnologiji in bioproizvodnji](#) opredeljeno spodbujanje raziskav in inovacij kot pot naprej, z [aktom o neto ničelni industriji](#) pa je bil strateškemu načrtu za energetske tehnologije podeljen pravni status za spodbujanje proizvodnje tehnologij EU za čisto energijo. Sprejet je bil tudi delovni dokument služb Komisije „[Towards a roadmap for accelerating the deployment of Hydrogen Valleys across Europe: challenges and opportunities](#)“ (Načrt za pospešitev uvedbe vodikovih dolin po vsej Evropi: izzivi in priložnosti), kar je v skladu z načrtom REPowerEU. Evropski parlament in Svet sta na predlog Komisije sprejela uredbi o [kritičnih surovinah](#) in [neto ničelni industriji](#).

V letu 2024 je bil dosežen tudi napredek pri **digitalnem prehodu**, h kateremu raziskave in inovacije ključno prispevajo. Tako so bili denimo v [beli knjigi o potrebah po digitalni infrastrukturi](#) predstavljeni možni scenariji za zagotovitev, da ima EU najsodobnejšo digitalno infrastrukturo, ki jo potrebuje za podpiranje inovacij. V okviru novega [oblaka za kulturno dediščino](#) je na voljo tudi evropska platforma, ki raziskovalcem in strokovnjakom omogoča sodelovanje pri raziskavah in inovacijah na področju kulturne dediščine.

Leto 2024 je poleg tega zaznamoval nov vrhunec v [hitrem pospeševanju](#) napredka na področju **umetne inteligence**, kar je rezultat znatnega napredka pri splošni razpoložljivosti podatkov, [računalniške zmogljivosti](#) in strojnega učenja. Cilja [svežnja o inovacijah na področju umetne inteligence](#) sta podpora zagonskim podjetjem ter malim in srednjim podjetjem v EU pri razvoju zaupanja vredne umetne inteligence ter ustanovitev Evropskega urada za umetno inteligenco. V okviru tega svežnja bo pobuda GenAI4EU podpirala razvoj rešitev generativne umetne inteligence. Komisija je objavila tudi [smernice o uporabi generativne umetne inteligence v raziskavah](#).

2.4 Partnerstvo z državami članicami

Do decembra je bilo doseženih 175 od 710 mejnikov in ciljev, povezanih z raziskavami in inovacijami, ki jih morajo države članice doseči, da prejmejo ustrezna plačila iz [mehanizma za okrevanje in odpornost](#). Kar zadeva sinergije s kohezijsko politiko, sta Malta in Litva izvedli proračunske prenose iz Evropskega sklada za regionalni razvoj v program Obzorje Evropa.

Dvostranske razprave med Komisijo in državami članicami so se poglobile z [okrepljenim dialogom](#) z Estonijo, Nemčijo in Nizozemsko. Državam članicam je pri krepitvi sistemov raziskav in inovacij pomagala tudi intenzivnejša uporaba [instrumenta za podporo politikam](#). Začele so se posebne dejavnosti z Bolgarijo, Češko, Finsko in Ukrajino, pa tudi vzajemno učenje o temah, kot so znanost za politiko, raziskovalne poklicne poti in umetna inteligenca za znanost.

Vzpostavljena je bila [platforma politike evropskega raziskovalnega prostora \(ERA\)](#), ki je omogočila izmenjavo informacij med državami članicami, pridruženimi državami, deležniki na področju raziskav in inovacij ter Komisijo. V [sporočilu o izvajanju evropskega raziskovalnega prostora](#) je bil ocenjen napredek, dosežen od [sporočila o evropskem raziskovalnem prostoru](#) iz leta 2020 in prvega programa politike evropskega raziskovalnega prostora.

2.5 Evropa v svetu

Komisija je še naprej igrala ključno vlogo pri **večstranskem sodelovanju na področju raziskav in inovacij**. Skupaj z belgijskim predsedstvom je soorganizirala ministrsko konferenco v okviru večstranskega dialoga o načelih in vrednotah za mednarodno sodelovanje na področju raziskav in inovacij. Sodelovala je v [Skupini za opazovanje Zemlje](#), [Medvladnem panelu za podnebne spremembe](#) (IPCC) in [Medvladni platformi o biološki raznovrstnosti in ekosistemskih storitvah](#).

V zvezi s posameznimi regijami in državami je treba omeniti številne izstopajoče dosežke:

- Komisija je prek posebnih pobud v okviru programa Obzorje Evropa še naprej podpirala raziskave in inovacije v **Ukrajini**. V sklopu [instrumenta za podporo politikam](#) se je začela dejavnost za povezovanje ukrajinske raziskovalne infrastrukture z raziskovalno infrastrukturo EU. Poleg tega je EU še naprej zagovarjala vlogo raziskav in inovacij pri obnovi države.
- Energetski svet EU-ZDA je na ministrski ravni potrdil zavezo za sodelovanje pri raziskovanju jedrske fuzije, podnebnem modeliranju ter zajemanju, uporabi in shranjevanju ogljika. V okviru Sveta EU-ZDA za trgovino in tehnologijo so bila na področju e-mobilnosti in pametnih omrežij pripravljena skupna priporočila o predstavitvenih dejavnostih glede integracije vozil v omrežje.
- [Vseatlantsko zavezništvo za raziskovanje oceanov](#) je kot partnerja sprejelo Islandijo in Senegal.

2.6 Nejedrski neposredni ukrepi, ki jih izvaja Skupno raziskovalno središče

Skupno raziskovalno središče je s svojimi raziskavami podprlo več pobud, med drugim:

- [evropski inovacijski center za industrijsko preobrazbo in emisije](#), ki spodbuja **tehnologijo za zmanjšanje emisij** v industriji,
- prvi [svetovni atlas suše](#), v sodelovanju z Združenimi narodi,
- simulacijsko vajo za zanesljivost oskrbe, s katero se je potrdila **pripravljenost EU na področju oskrbe s plinom** za zimo 2024–2025 ob upoštevanju pričakovanega konca tranzita ruskega plina skozi Ukrajino po letu 2024,
- razvoj metodologij za odkrivanje **ostankov antibiotikov** v krmi, omogočanje novih predpisov EU in doseganje ciljev mreže „eno zdravje“ na področju odpornosti proti antibiotikom.

3. IZVAJANJE IN SPREMLJANJE PROGRAMOV OBZORJE EVROPA IN EURATOMA

3.1 Obzorje Evropa v letu 2024 – glavne točke in novosti

Komisija je sprejela spremembo „glavnega“ delovnega programa Obzorje Evropa za obdobje 2023–2024. Predstavljen je bil sveženj eksperimentalnih ukrepov, namenjenih povečanju odprtosti programa in podpori raziskovalcem na začetku poklicne poti. V

okviru novega cilja evropskega Bauhauusa so bile objavljene tri teme kot vmesna stopnja, ki utira pot prihodnjemu instrumentu novega evropskega Bauhauusa. Da bi se zagotovila kontinuiteta ponavljajočih se ukrepov, kot so ukrepi Marie Skłodowske-Curie, „povezovanje za odličnost“ in „štipendije ERA“, so bili v delovni program vključeni razpisi za leto 2025.

Podpora Ukrajini prek programa Obzorje Evropa

Leta 2024 se je 12 ukrajinskih mest pridružilo [pobudi SUN4Ukraine](#), ki je del misije EU za podnebno nevtralna in pametna mesta. S pobudo se podpirajo ukrajinska mesta, ki želijo postati podnebno nevtralna. Nadaljevala se je podpora prek pobude [MSCA4Ukraine](#), v okviru katere je bilo dodanih 10 milijonov EUR za štipendije za razseljene raziskovalce. [Vozlišče regionalne inovacijske sheme skupnosti Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo \(EIT\) v Kijevu](#), ki je začelo v celoti delovati leta 2024, ima vlogo točke „vse na enem mestu“, ki omogoča dostop do skupnosti znanja in inovacij (SZI) EIT. Ukrajina je bila vključena tudi v sodelovanje na področju raziskav in inovacij v zvezi z morskimi in rečnimi ekosistemi na območju Črnega morja, zlasti prek misije „obnova naših oceanov in voda do leta 2030“ in partnerstva za trajnostno modro gospodarstvo.

Pridruževanje programu Obzorje Evropa

V letu 2024 je število [pridruženih držav](#) doseglo 19, pri čemer je **Združeno kraljestvo** [postalo polno pridruženo](#) (razen sklada Pospeševalec Evropskega sveta za inovacije), **Kanada** pa se je pridružila stebru II. Zaključila so se pogajanja o pridružitvi z **Republiko Korejo** in začela uradna pogajanja z **Japonsko**. Svet je sprejel mandat za začetek prvih uradnih pogajanj s **Singapurjem**, začela pa so se tudi pogajanja z **Egiptom**. Pogajanja s **Švico** so bila zaključena, sporazum naj bi bil podpisan leta 2025. Skupni operativni prispevek pridruženih držav je leta 2024 znašal 2,8 milijarde EUR s skoraj 10 000 udeležbami.

3.2 Podatki o spremljanju programa Obzorje Evropa

Možnosti financiranja

Do leta 2024 je bilo v okviru glavnih in drugih delovnih programov Obzorje Evropa objavljenih 656 razpisov za zbiranje predlogov, ki so zajemali skupno 2 534 raziskovalnih tem s proračunom v višini 59,4 milijarde EUR.

Predlagane teme so bile namenjene privabljanju raziskovalnih in inovacijskih projektov, ki bi obravnavali [prednostne naloge Komisije predsednice von der Leyen za obdobje 2019–2024](#). Doslej je k tem prednostnim nalogam skupno prispevalo 95,5 % projektov.

Predlogi projektov in stopnje uspešnosti

Vir: podatki o predlogih podatkovnega portala programa Obzorje z dne 6. januarja 2025

Zanimanje za program je bilo še naprej veliko, saj je bilo v obdobju 2021–2024 predloženih **88 803 upravičenih predlogov**¹. Kakovost je na splošno ostala stabilna, saj je več kot polovica upravičenih predlogov (54 %) dosegla najnižji ocenjevalni prag.

Do januarja 2025 je bilo za financiranje izbranih 14 592 predlogov s skupnim ocenjenim proračunom v višini 43 milijard EUR. Stopnja uspešnosti predlogov je bila 16,4-odstotna.

Vendar je zaradi pomanjkanja sredstev financiranih le približno 30 % predlogov, ki so presegli najnižji prag za financiranje. Za financiranje vseh takih predlogov, predloženih v obdobju 2021–2024, bi bilo potrebnih dodatnih 81,7 milijarde EUR.

Financirani projekti

Vir: podatki o projektih podatkovnega portala programa Obzorje z dne 6. januarja 2025

Po oceni predlogov do konca leta 2024 je bilo na podlagi **15 148 sporazumov o nepovratnih sredstvih** dodeljenih **43,2 milijarde EUR**. Nekateri sporazumi o nepovratnih sredstvih so bili ob koncu leta 2024 še vedno v pripravi.

Povprečna višina nepovratnih sredstev je 2,9 milijona EUR. Povprečna vrednost sredstev EU, dodeljenih kot nepovratna sredstva za enega upravičenca (45 % nepovratnih sredstev), znaša približno 1,2 milijona EUR, povprečna vrednost sredstev EU, dodeljenih kot nepovratna sredstva za več upravičencev, pa približno 4,2 milijona EUR (55 % nepovratnih sredstev). Slednja vključujejo povprečno 11,5 udeležencev.

Programski del	Upravičeni predlogi	Sprejeti predlogi	Stopnja uspešnosti predlogov (% upravičenih)	Prispevek EU, zaprošen v izbranih predlogih (v milijonih EUR)	Podpisani sporazumi o nepovratnih sredstvih	Prispevek EU v podpisanih sporazumih o nepovratnih sredstvih (v milijonih EUR)	Povprečna vrednost nepovratnih sredstev (v milijonih EUR)
Steber I – Odlična znanost							
Evropski raziskovalni svet (ERC)	30 413	4 404	14,5 %	7 849	4 182	7 319	1,8
Ukrepi Marie Skłodowske-Curie	27 366	4 473	16,3 %	2 596	4 704	2 641	0,6
Raziskovalne infrastrukture	399	167	41,9 %	1 181	173	1 214	7
Steber II – Globalni izzivi in evropska industrijska konkurenčnost							
Sklop 1 – Zdravje	2 502	562	22,5 %	4 590	565	4 312	7,6
Sklop 2 – Kultura, ustvarjalnost in vključujoča družba	2 311	330	14,3 %	1 135	322	991	3,1

¹ Število upravičenih predlogov, predloženih samo v okviru razpisov, ki so zaključeni in v celoti ocenjeni.

Sklop 3 – Civilna varnost za družbo	1 022	136	13,3 %	600	145	611	4,2
Sklop 4 – Digitalno področje, industrija in veselje	5 655	1 091	19,3 %	8 083	1 094	7 439	6,8
Sklop 5 – Podnebje, energija in mobilnost	5 291	1 091	20,6 %	7 946	1 159	7 945	6,9
Sklop 6 – Hrana, biogospodarstvo, naravni viri, kmetijstvo in okolje	3 408	763	22,4 %	4 636	720	4 190	5,8
Steber III – Inovativna Evropa							
Evropski svet za inovacije	6 289	554	8,8 %	1 650	1 114	2 925	2,6
Evropski inovacijski ekosistemi	1 330	267	20,1 %	307	272	297	1,1
Evropski inštitut za inovacije in tehnologijo (EIT)	25	20	80 %	1 189	26	1 741	66,9
Širitev sodelovanja in krepitev evropskega raziskovalnega prostora							
Širitev sodelovanja in razširjanje odličnosti	2 509	647	25,8 %	1 464	583	1 398	2,4
Reforma in izboljšanje evropskega sistema raziskav in inovacij	283	87	30,7 %	197	89	193	2,2
Skupaj za program Obzorje Evropa	88 803	14 592	16,4 %	43 425	15 148	43 215	2,85

Preglednica 1: Predlogi in podpisani sporazumi o nepovratnih sredstvih po stebrih in programskih delih (vir: podatki o projektih podatkovnega portala programa Obzorje z dne 6. januarja 2025).

* Podatki za Pospeševalec Evropskega sveta za inovacije (predlogi) niso vključeni.

Obravnavanje prednostnih nalog politike EU

Vir: izjava o uspešnosti programa Obzorje Evropa

Raziskave in inovacije imajo osrednjo vlogo pri pospeševanju zelenega prehoda. Trenutno je program Obzorje Evropa na dobri poti, da doseže 35-odstotni cilj porabe, dodeljene za obravnavanje podnebnih sprememb; poleg tega predhodne ocene kažejo, da je 7,7 % porabe programa za obdobje 2021–2027 namenjene biotski raznovrstnosti.

Poleg tega 21,2 % programa Obzorje Evropa prispeva k digitalni preobrazbi, vrednost naložb v digitalne tehnologije med letoma 2021 in 2024 pa znaša 11 657 milijonov EUR.

Leta 2024 so bili po ocenah 104 milijoni EUR dodeljeni tudi projektom, katerih glavni cilj je izboljšati enakost spolov, 1 391 milijonov EUR pa projektom, ki bodo prispevali k enakosti spolov.

Vložniki in upravičenci

Vir: podatki o projektih podatkovnega portala programa Obzorje z dne 6. januarja 2025

Projekti, podpisani v prvih štirih letih programa, vključujejo **28 136 posameznih udeležencev** iz **171 različnih držav**, od katerih 35,8 % udeležencev prihaja iz malih in srednjih podjetij. V povprečju vsak udeleženec sodeluje v 3,6 projekta. Udeleženci iz držav članic predstavljajo skoraj 82 % vseh upravičenih vlog, 19,8 % pa jih je iz držav s potencialom za izboljšanje raziskovalne odličnosti.

V preglednici je prikazana sprememba porazdelitve vlog med pridruženimi in nepridruženimi državami. Pridružene države zdaj predstavljajo 12,6 % vseh vlog, nepridružene države pa 5,6 %. Ta preobrat po januarju 2023 je v veliki meri posledica dejstva, da ima Združeno kraljestvo nov status pridružene države.

Skupina držav	Vloge v sklopu upravičenih predlogov	% skupnega števila vlog	Stopnja uspešnosti vloge	Udeležba v podpisanih sporazumih o nepovratnih sredstvih	% vseh udeležb	Prispevek EU v podpisanih sporazumih o nepovratnih sredstvih (v milijonih EUR)	% skupnega prispevka EU v podpisanih sporazumih o nepovratnih sredstvih
Države članice	380 816	81,8 %	20,3 %	85 351	84 %	39 451	91,3 %
<i>Države, ki ne potrebujejo izboljšanja raziskovalne odličnosti</i>	288 513	62,0 %	21,0 %	67 441	66,4 %	33 498	77,5 %
<i>Države s potencialom za izboljšanje raziskovalne odličnosti</i>	92 303	19,8 %	18,0 %	17 910	17,6 %	5 952	13,8 %
Pridružene države	58 817	12,6 %	18,3 %	10 200	10 %	3 238	7,4 %
<i>Pridružene države – brez Združenega kraljestva</i>	30 271	6,5 %	17,8 %	5 841	5,7 %	2 850	6,6 %
<i>Pridružene države – samo Združeno kraljestvo</i>	28 546	6,1 %	18,8 %	4 359	4,3 %	388	0,9 %
Nepridružene države	25 990	5,6 %	21,5 %	6 045	6,0 %	526	1,2 %
SKUPAJ	465 623	21,9 %	20,1 %	101 596	100 %	43 215	100 %

Preglednica 2: Izvor vložnikov

Največji delež udeležencev prihaja iz visokošolskih institucij (34 %), ki prejemajo najvišji finančni prispevek (15 milijard EUR). Subjekti iz zasebnega sektorja in raziskovalne organizacije predstavljajo 30,7 % oziroma 21,9 % udeležbe, pri čemer vsak od njih prejema podoben prispevek (11,9 milijarde EUR).

Število **novih udeležencev** v programu **še naprej narašča**. Novi udeleženci predstavljajo 51,1 % vseh udeležencev, medtem ko je bila pred letom dni ta vrednost 47 %. Vendar je njihova stopnja udeležbe (tj. število projektov, ki se jim v povprečju pridruži vsak udeleženec) še vedno nizka v primerjavi z udeleženci z daljšim stažem (1,25 v primerjavi s 6). Novinci večinoma prihajajo iz zasebnega sektorja, zlasti malih in srednjih podjetij, in so do zdaj prejeli 11,6 % vseh sredstev programa Obzorje Evropa.

Državam članicam je bilo skupaj dodeljenih 39,5 milijarde EUR ali 91,3 % sredstev. Države s potencialom za izboljšanje raziskovalne odličnosti so prejele 13,8 % sredstev.

Pridruženim državam je bilo dodeljenih 7,4 % ali nekaj več kot 3 milijarde EUR, nepridruženim državam pa 1,2 % ali 526 milijonov EUR. Ugotovitve v zvezi z udeležbo veljajo tudi za delež financiranja. S pridružitvijo Združenega kraljestva se je porazdelitev skupnega financiranja med pridruženimi in nepridruženimi državami v primerjavi z januarjem 2023 bistveno spremenila.

Ključne poti do učinka

Vir podatkov: podatki o ključnih poteh do učinka z dne 6. januarja 2025

V programu Obzorje Evropa so bile uvedene ključne poti do učinka, da bi se spremljal učinek programa s kratko-, srednje- in dolgoročnimi kazalniki. Ta oddelek vsebuje pregled kratkoročnih kazalnikov. V programu Obzorje Evropa je nastalo skupno 6 922 recenziranih objav (ključna pot do učinka 1). Poročila iz programa Obzorje Evropa vsebujejo navedbe o skupno 10 222 objavah, vključno z nerecenziranimi članki, pri čemer upravičenci zagotavljajo odprti dostop za več kot 79 % objav (ključna pot do učinka 3). Poleg tega so upravičenci poročali o 124 rezultatih s področja pravic intelektualne lastnine (ključna pot do učinka 7). Program Obzorje Evropa omogoča tudi strokovno izpopolnjevanje 95 156 raziskovalcev (ključna pot do učinka 2), od katerih jih je 44,1 % žensk. Nadalje je bilo v sklopu programa v EU ustvarjenih in/ali ohranjenih 39 543 delovnih mest (izraženih v ekvivalentih polnega delovnega časa) (ključna pot do učinka 8). Udeleženci so za izvajanje projektov na področju raziskav in inovacij že mobilizirali sovlaganja v skupni vrednosti 10,2 milijarde EUR (ključna pot do učinka 9).

Vendar je bilo v času te analize zaključenih le 983 projektov (6,5 %), le pri 21 % projektov pa je bilo zaključeno redno poročanje, zato se pričakuje, da se bo število sporočenih in merljivih rezultatov do leta 2025 povečalo.

Poudarek na evropskih partnerstvih

Vir podatkov: podatki o projektih podatkovnega portala programa Obzorje z dne 6. januarja 2025

Januarja 2025 je bilo opredeljenih 50 evropskih partnerstev, v drugem [strateškem načrtu za obdobje 2025–2027](#) pa jih je bilo napovedanih še deset, od katerih trije še niso bili podpisani.

V okviru **desetih aktivnih skupnih podjetij** (institucionalizirana partnerstva na podlagi člena 187 PDEU) je bilo podpisanih 530 sporazumov o nepovratnih sredstvih v skupni vrednosti **4,8 milijarde EUR** (11 % sredstev iz programa Obzorje Evropa, dodeljenih v obdobju 2021–2024). V njih sodeluje 4 281 organizacij (vključenih v 9 186 projektov), od katerih dve tretjini predstavljajo zasebna podjetja. Med njimi je 44 % malih in srednjih podjetij. 81 % sredstev EU je namenjenih dejavnostim, ki podpirajo digitalni in podnebni prehod. Upravičenci so prispevali dodatnih 3,86 milijarde EUR, kar predstavlja 45 % skupnih naložb v projekte.

S **4 milijardami EUR** iz programa Obzorje Evropa je bilo podprtih 11 **skupaj načrtovanih partnerstev**, pri čemer je bilo podpisanih 589 sporazumov o nepovratnih sredstvih s 4 753 različnimi organizacijami, od katerih je bila tretjina malih in srednjih podjetij.

Kar zadeva **sofinancirana partnerstva**, so bili podpisani sporazumi o nepovratnih sredstvih s 14 konzorciji upravičencev v okviru stebra II in enim konzorcijem v okviru

stebra III v skupnem znesku 1,17 milijarde EUR. Pričakuje se, da bodo partnerji za raziskave in inovacije prispevali med 50 % in 70 % sredstev oziroma dodatnih 2,5 milijarde EUR.

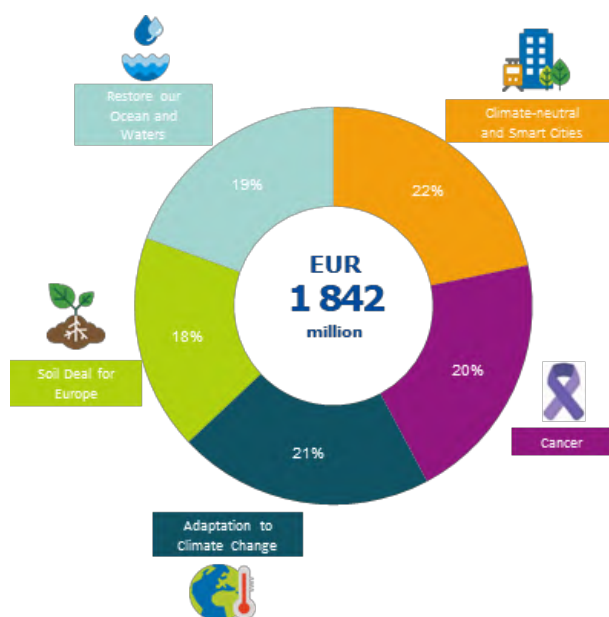
Poudarek na Evropskem inštitutu za inovacije in tehnologijo (EIT)

Leta 2024 so študenti programov EIT ustanovili 82 zagonskih podjetij, 112 zagonskih podjetij pa je bilo plod inovacijskih projektov EIT. Poleg tega se je v okviru pobude za talente na področju globokih tehnologij 388 partnerjev zavezalo, da bodo do leta 2025 usposobili več kot milijon posameznikov in da jih bo do leta 2024 v usposabljanje vključenih več kot 900 000. Do decembra 2024 je evropska akademija zaveznitva za baterije, ki jo vodi SZI EIT InnoEnergy, dosegla svoj cilj usposabljanja 100 000 učencev do leta 2025². Poleg tega je Evropska komisija potrdila prihodnjo novo SZI EIT za vodne, morske in pomorske sektorje ter ekosisteme.

Poudarek na misijah EU

Vir: podatki o predlogih in projektih programa Obzorje z dne 6. januarja 2025

Do konca leta 2024 je bilo objavljenih, zaključenih in ocenjenih 54 razpisov za misije programa Obzorje Evropa. Nanje je prispelo 862 upravičenih predlogov. V okviru programa Obzorje Evropa je bilo podpisanih 236 sporazumov o nepovratnih sredstvih za 3 302 upravičenca v skupni vrednosti 1 842 milijonov EUR, razdeljenih med pet misij:

Med ključnimi dosežki misij v letu 2024 so naslednji:

- V okviru misije **proti raku** je potekala konferenca na visoki ravni o inovativni paliativni oskrbi, na kateri so bili predstavljeni razvoj politike in rešitve iz projektov, ki jih financira EU, ter izdano [politično poročilo](#), v katerem so orisani prihodnji izzivi. Poleg tega je na Poljskem, v Litvi in Romuniji potekala terenska kampanja

² Samo ciljne številke. Preverjeni rezultati bodo na voljo pozneje v letu 2025.

ozaveščanja o preprečevanju raka in presejalnih testih, s katero je bilo doseženih skoraj 11 milijonov ljudi.

- Z misijo **prilagajanje podnebnim spremembam** se še naprej podpira 145 regij pri ocenjevanju njihovega podnebnega tveganja, razvoju poti do odpornosti proti podnebnim spremembam ali pripravi načrtov za prilagajanje podnebnim spremembam.
- V okviru misije **obnova naših oceanov in voda do leta 2030** so bila zagotovljena dodatna sredstva v višini 127 milijonov EUR za podporo lokalnim skupnostim in nadaljnji razvoj evropskega digitalnega dvojčka oceana. Prvi prototip je bil junija predstavljen na forumu Digital Ocean.
- V okviru misije **100 podnebno nevtralnih in pametnih mest do leta 2030** je bila leta 2024 [oznaka misije](#) podeljena nadaljnjim 43 mestom. Da bi mesta z oznako misije dobila podporo pri načrtovanju zelenih in trajnostnih naložb, je **Evropska investicijska banka izdala sveženj posojil v višini 2 milijard EUR**.
- Z misijo **evropski dogovor o tleh** je bilo vzpostavljenih prvih 25 živih laboratorijev, v katerih sodeluje 167 partnerjev (25 % iz zasebnega sektorja) in ki vključuje približno 250 testnih lokacij v 11 državah članicah.

3.3 Poglobljena analiza: Poročila o spremljanju programa Obzorje Evropa in druge študije

Leta 2024 je bilo objavljenih več poročil, med drugim:

- [poročilo o spremljanju programa](#) v zvezi s prispevkom okvirnega programa na področju vodika od leta 2007,
- [poročilo o spremljanju programa](#) s povzetkom ključnih dejstev in podatkov o sodelovanju malih in srednjih podjetij v programu Obzorje Evropa,
- [poročilo o spremljanju programa](#) v zvezi z udeležbo držav v programu Obzorje Evropa.

Vmesna ocena programa Obzorje Evropa

Objavljeno je bilo poročilo strokovne skupine o vmesni oceni programa Obzorje Evropa, „[Align, act, accelerate](#)“ (Uskladimo, ukrepajmo, pospešimo). Strokovnjaki so podali priporočila za povečanje učinkovitosti programa pri usklajevanju raziskav in inovacij z evropskimi strateškimi cilji. Poleg tega je Komisija objavila več ocen in poročil s poudarkom na posebnih področjih z učinkom programa Obzorje Evropa in njegovega predhodnika (zeleni prehod, odporna Evropa, inovativna Evropa).

3.4 Razširjanje in izkoriščanje rezultatov

Prek platforme za rezultate programa Obzorje in orodja za spodbujanje rezultatov programa Obzorje je podporo prejelo že več kot 5 000 upravičencev. Komisija je pripravila svežnje rezultatov Cordis in orodja za spodbujanje rezultatov programa o

naslednjih temah:

- [Environmental observations for the EU Green Deal \(Okoljska opažanja za zeleni dogovor EU\)](#)
- [Blue carbon for biodiversity and climate action \(Modri ogljik za biotsko raznovrstnost in podnebne ukrepe\)](#)
- [Understanding impacts of climate change on Earth's vulnerable polar regions \(Razumevanje vplivov podnebnih sprememb na ranljiva polarna območja Zemlje\)](#)
- [Reducing and preventing drivers of marine biodiversity loss \(Zmanjšanje in preprečevanje dejavnikov za izgubo morske biotske raznovrstnosti\)](#)
- [Tackling marine litter from source to sea \(Reševanje problematike morskih odpadkov od izvora do morja\)](#)
- [Algae innovation \(Inovacije na področju alg\)](#)
- [Diving deeper: propelling ocean knowledge and its sustainable management \(Poglobljeno raziskovanje: spodbujanje znanja o oceanih in trajnostnega upravljanja z njimi\)](#)

Primeri drugih pomembnih objav in dogodkov za ozaveščanje vključujejo naslednje:

- [Environmental observations and artificial intelligence for the benefit of science and society \(Okoljska opažanja in umetna inteligenca v korist znanosti in družbe\)](#)
- [Mapping ERC frontier research artificial intelligence \(Popis pionirskih raziskav ERC na področju umetne inteligenca\)](#)
- [Biodiversity: the nexus approach \(Biotska raznovrstnost: pristop „nexus“\)](#)
- [EU-funded projects leading the way to transformative change for biodiversity \(Projekti, ki jih financira EU, omogočajo preobrazbene spremembe biotske raznovrstnosti\)](#)
- [Frontier research for transformative change \(Pionirske raziskave za preobrazbene spremembe\)](#)
- [Insights from the authors of the IPCC 6th assessment report on knowledge gaps and priorities for research \(Vpogledi avtorjev šestega ocenjevalnega poročila IPCC o vrzelih v znanju in prednostnih nalogah za raziskave\)](#)
- [Frontier research for democracy \(Pionirske raziskave za demokracijo\)](#)
- [Awareness-raising campaign on knowledge valorisation \(Kampanja ozaveščanja o valorizaciji znanja\)](#)
- [R&I for a fair green transition \(Raziskave in inovacije za pravičen zeleni prehod\)](#)
- [R&I for a fair digital transition \(Raziskave in inovacije za pravičen digitalni prehod\)](#)

3.5 Izvajanje in spremljanje programa Euratoma

a) Neposredni jedrski ukrepi, ki jih izvaja Skupno raziskovalno središče

Skupno raziskovalno središče je leta 2024 objavilo **90 recenziranih člankov** o različnih temah v zvezi z jedrskimi raziskavami. Poleg tega je ustvarilo **deset referenčnih gradiv**, vključenih v jedrske knjižnice, deset tehničnih sistemov za jedrske nadzorne ukrepe in tri prispevke za **mednarodne standarde**. Zagotovilo je 37 specializiranih **tečajev usposabljanja** za več kot 900 upravičencev iz EU, Ukrajine in drugih držav. Več kot 350 inšpektorjev in uradnikov za jedrske nadzorne ukrepe se je udeležilo usposabljanja prek evropskega centra za usposabljanje na področju jedrske varnosti (EUSECTRA). Skupno 59 raziskovalcev iz EU in Ukrajine je uporabljalo zmogljivosti Skupnega raziskovalnega središča za jedrske raziskave.

Skupno raziskovalno središče je kot izvajalski organ Euratoma za Mednarodni forum četrte generacije gostilo ključna srečanja in izvajalo raziskave o sistemih četrte generacije.

Skupno raziskovalno središče je podprlo odziv Komisije na nezakonito rusko vojno agresijo proti **Ukrajini**, tako da je zagotovilo tehnično strokovno znanje za svežnje sankcij in z evropskimi organi za varstvo pred sevanjem izvedlo primerjalne analize razpršitve radioaktivnih snovi.

b) Posredni ukrepi programa Euratoma za raziskave in usposabljanje (nepovratna sredstva)

Komisija je leta 2024 začela 21 projektov jedrskih raziskav, vključno s partnerstvi za ravnanje z radioaktivnimi odpadki in jedrskimi snovmi, ki se financirajo s sredstvi v višini 121 milijonov EUR iz programa Euratoma. Skoraj 48 milijonov EUR je bilo dodeljenih za varnost jedrskih elektrarn, 11 milijonov EUR pa za načine uporabe ionizirajočega sevanja.

Po spremembi delovnega programa Euratoma je Komisija začela dve novi pobudi: prihodnje javno-zasebno partnerstvo na področju fuzijske energije in evropsko pobudo za spretnosti na jedrskem področju. Objavljena je bila naknadna ocena programa Euratoma za raziskave in usposabljanje za obdobje 2014–2020.

Poleg tega je Komisija začela izvajati drugi projekt, da bi v Evropi in Ukrajini okrepila varnost oskrbe z jedrskim gorivom za jedrske elektrarne, zasnovane v Rusiji.

Komisija je tudi ustanovila evropsko industrijsko zavezništvo za male modularne reaktorje, katerega cilj je uvedba prvega malega modularnega reaktorja v EU. To je bilo podprto z neposrednimi in posrednimi ukrepi v zvezi z varno zasnovano, varnostjo, zaščitnimi ukrepi, izgradnjo in obratovanjem malih modularnih reaktorjev.

4. OBETI ZA LETO 2025

Komisija namerava leta 2025 sprejeti „glavna“ delovna programa za program Obzorje Evropa, in sicer za leto 2025 in obdobje 2026–2027. Delovna programa bosta prispevala h ključnim strateškim usmeritvam drugega strateškega načrta programa Obzorje Evropa

za obdobje 2025–2027 ter h krovnim političnim prednostnim nalogam Komisije za obdobje 2024–2029. Delovna programa bosta poleg tega prispevala k prizadevanjem Komisije za poenostavitev, zlasti z večjo dostopnostjo programa za vložnike in poenostavitvijo poročanja za upravičence.

Komisija namerava tudi predlagati naslednji večletni finančni okvir, ki bo vključeval vpoglede iz širokega javnega posvetovanja, da bi se financiranje raziskav in inovacij uskladilo s prihodnjimi prednostnimi nalogami financiranja. Na podlagi pobud v letu 2025, kot so kompas za konkurenčnost in dogovor o čisti industriji ter prihodnja strategija za zagon in razširitev podjetij, bo EU ohranila vodilno vlogo na področju raziskav in inovacij. Te pobude bodo pripomogle k reševanju prihodnjih izzivov in izkoriščanju priložnosti za trajnostno rast.